

Úpadok školstva pokračuje a zodpovední sa iba nečinne prizerajú

Ked' už ani jednotka nie je zárukou...

Slovenské školstvo je vo veľmi ťažkej situácii. Niektorí pracovníci prirovnávajú tento stav (a to nie celkom bezdôvodne!) k agónii. Nie je v našom úmysle podať v tomto článku nejakú komplexnejšiu analýzu tohto stavu - vyžadovalo by to rozsiahly príspevok, nie príliš zaujímavý pre neodborníkov. Školstvo sa však týka každého - všetci sme školou alebo školami prešli a čaká to (azda s výnimkou nepočetných príslušníkov sociálne najzanedbanejších komunit) aj na naše deti. Upozorníme preto aspoň na niektoré problémy a paradoxy.

Prednedávnom sa skončili prijímacie skúšky na Fakulte prírodných vied UMB v Banskej Bystrici. Prijímacie skúšky na túto fakultu (ale i na iné VŠ) opäť potvrdili, že najslabším článkom školskej sústavy u nás sú stredné školy (ďalej SŠ), osobitne gymnázia. Pretože pôsobím na Katedre biológie FPV, mám možnosť hodnotiť situáciu z pohľadu tejto disciplíny (veľmi nespokojní sú však aj kolegovia z iných katedier). Vo všeobecnosti prevláda pocit, že úroveň teoretických, no najmä praktických vedomostí z roka na rok klesá. Absolventi gymnázií, ktorí prichádzajú študovať na našu fakultu (a tých je veľká väčšina), majú až zarážajúce medzery v základných biologických vedomostiach. V teste totiž niektorí z nich vyznačili, že: jazvec je psovité cicavec, srdce plazov má 1 predsieň a 1 komoru, alebo že obojživelníky patria k živočíchom so stálou teplotou tela! Kurióznym je názor viacerých študentiek, podľa ktorých sa hladké svalstvo nachádza v srdci (a nie v maternici)... Paradoxná a alarmujúca je skutočnosť, že niektorí z nich majú pritom z maturitnej skúšky z biológie známku 1!

Zaznamenali sme dokonca študentov, ktorí, i keď mali z biológie počas celého štúdia výbornú - získali z tridsiatich možných bodov iba 12-13! Udivený čitateľ by sa mohol opýtať: je to vôbec možné? Žiaľ, je. Situácia dospela tak ďaleko, že už ani známka "výborný" nie je zárukou kvality, ba dokonca už ani priemernej kvality! Mnohým študentom sa otázky v teste zdali

byť ťažké, hoci všetky v podstate vychádzali z gymnaziálneho učiva. Je obava, že pokiaľ sa bude úroveň biologického vzdelávania na gymnáziách vyvíjať týmto trendom, študenti na "prijímacích" v r. 2010 budú schopní zvládnuť tak otázky typu: Chlorofyl je: a) žltý, b) hnedý, c) zelený, d) červený (!!!) Zdá sa vám to smiešne? V tom prípade je to smiech cez slzy...

Pre komplexnejšie pochopenie situácie je treba načrtnúť trochu do histórie. Ekónómia a politológovia už dávnejšie vybadali, že najprogressívnejšie, ekonomicky i kultúrne najvyspelejšie štáty sa vyznačujú

nedávnej dobe postavenie elitných škôl. Vlastník maturitného vysvedčenia, najmä pokiaľ skončil s vyznamenaním, to bol ešte pred vojnou (ale i v 50. a sčasti i v 60. rokoch) pojem! Po tzv. víťaznom februári dochádzalo k pomalej, ale postupnej degradácii gymnázií. Vtedy sa často argumentovalo s výhradou, že ostatné SŠ (stredné odborné a učňovské školy) majú výrazne nižšiu úroveň ako gymnázia. Tento zdanlivý rozpor (gymnázia sú predsa odrazovým mostíkom pre špičkovú profesionálnu prípravu na VŠ) sa riešil "svojsky": úroveň stredných odborných a učňovských škôl sa v priebehu dvoch desaťročí trochu zvýšila, kým úroveň gymnázií sa citeľne znížila. Po zamatových udalostiach sa očakávalo, že gymnázia postupne nadobudnú svoju niekdajšiu tak prepouebnú úroveň i spoločenské postavenie. Žiaľ, nestalo sa tak.

Súčasnú gymnázia síce zostali "prestupnou stanicou" na VŠ, ich absolventi však majú najmä v prvých semestroch vysokoškolského štúdia veľmi vážne problémy zvládnuť

vá situácia je dôsledkom celého radu synergeticky pôsobiacich príčin. Nebudeme sa tu zaoberať ich analýzou (k dispozícii je napr. v Pedagogických rozhľadoch 4/96), načrtneme však aspoň hlavné problémy, riešením ktorých by sa mali vážne zaoberať tí, čo majú troj-, päť-, i viacnásobne vyšší plat, než učiteľia...

1. V niektorých prírodovedných disciplínach (na 1. mieste v biológii) je až urgentná potreba vydania nových, obsahovo i koncepcie vyhovujúcich učebníc pre gymnázia. Biológia ako vyučovací predmet navyše naliehavo vyžaduje nové učebné osnovy!

2. Zvýšiť celkovú úroveň, dôsledne vyžadovať kvalitu a zlepšiť morálku na SŠ a zvlášť na gymnáziách (mimočodom, čo napr. taký protifajčiarsky zákon a jeho dôsledné dodržiavanie študentmi, no v prvom rade učiteľmi!...)

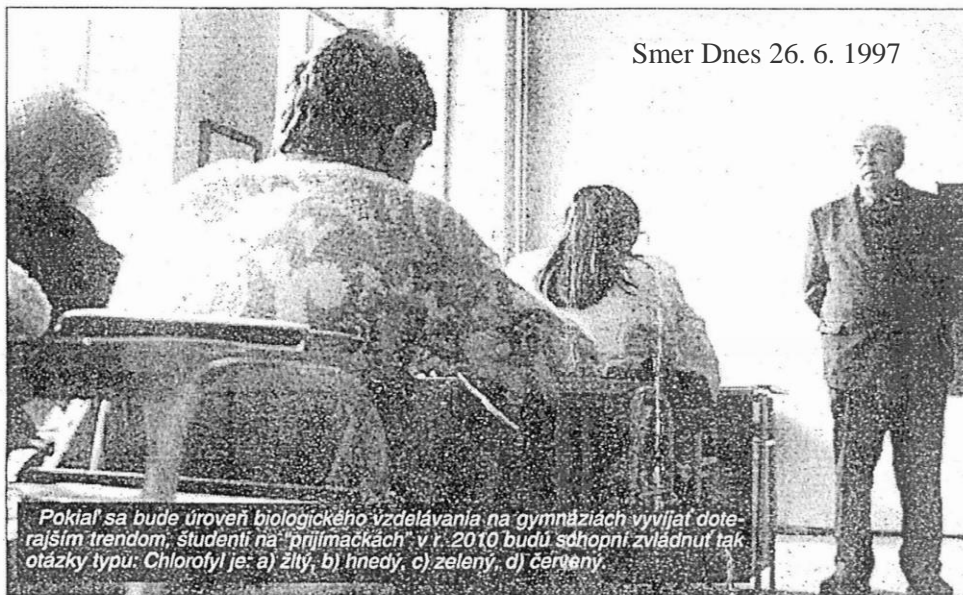
3. Zlepšiť spoločenské postavenie učiteľských fakúlt, ktoré ešte za bývalého režimu získali postavenie "druhosledových" VŠ. Žiaľ, dosť veľké percento poslucháčov učiteľských fakúlt tvorili študenti, ktorých nepobrali na iné VŠ - na medicínu, architektúru, právo... Je potom pochopiteľné, že učiteľské povolanie nebolo (a nie je) pre nich "srdcovou záležitosťou". Táto situácia sa však môže zásadne zlepšiť, len ak sa konečne pristúpi k riešeniu bodu 4.

4. Podstatné zlepšenie spoločenského postavenia učiteľského povolania, najmä vo vzťahu k diferencovanému odmeňovaniu kvality! Pri súčasnej ekonomickej mizérii učiteľov totiž nemožno očakávať ani nadštandardné výkony a entuziazmus pracovníkov v školstve, ani nijakú mimoriadnu obľubu učiteľského povolania v spoločnosti.

Riešenie načrtnutých problémov na gymnáziách je o to dôležitejšie, že človek práve v tomto období osobnostne, morálne a filozoficky dospieva. Nezabúdajme, že o 8-10 rokov sa budú dnešní maturanti podieľať na riadení nášho štátu, zväčša ako reprezentanti tzv. strednej vrstvy. No štát nemôže napredovať bez koncepčného rozvoja školstva (a dvojnásobne to platí pre malý štát). Školská sústava ako celok však bude napredovať, len ak budú (popri iných typoch škôl) napredovať hlavne gymnázia!

VALERIÁN FRANC

(autor je spolupracovníkom SD)
Ilustračné foto: JÁN KROŠLÁK

Smer Dnes 26. 6. 1997

Pokiaľ sa bude úroveň biologického vzdelávania na gymnáziách vyvíjať doterajším trendom, študenti na "prijímacích" v r. 2010 budú schopní zvládnuť tak otázky typu: Chlorofyl je: a) žltý, b) hnedý, c) zelený, d) červený.

silnou a rozvinutou strednou vrstvou. Podobne významné je postavenie SŠ (a zvlášť gymnázií) v školskom systéme. Nenadarmo mali gymnázia ešte v historicky

stále sa zvyšujúcu náročnosť učiva v prírodovedných predmetoch, najmä pokiaľ učiteľia na VŠ u nich zisťujú hlboké medzery v gymnaziálnej látke! Táto veľmi neuspokoji-